

Streszczenie

Praca pt. „Inskrypcje na kamienicach krakowskich jako wyraz transferu idei w architekturze przełomu XIX i XX wieku” jest interdyscyplinarnym studium na temat architektury miejskiej, która posłużyła jako nośnik pewnych zjawisk społecznych i kulturowych, zaistniałych równolegle w kilku krajach europejskich. Wznoszone budynki stawały się jednocześnie naocznym świadkiem swojej epoki, ale także czynnikiem współtworzącym społeczeństwo. Dzięki nowym możliwościom podróży, odbywania studiów zagranicznych, obiegowi czasopism branżowych, wystawom i konkursom międzynarodowym koncepcje mogły wędrować od większych ośrodków kulturotwórczych i rozszerzać swoje oddziaływanie na mniejsze miasta. Idee te uwidoczniły się w formach budowli, stosowanej w konstrukcji technice, ale również w dekoracji zewnętrznej, w tym także tej obecnej pod postacią napisów, które umieszczano na fasadach budynków, zarówno mieszkalnych, jak i będących miejscem użyteczności publicznej. Wiele z tych elementów zostało do tej pory zachowanych, stanowią więc doskonały materiał do prowadzenia badań pod różnymi aspektami.

Architektura jest odzwierciedleniem swoich czasów, zewnętrznym wyrazem połączenia obowiązujących w danej epoce prądów obecnych w sztuce, nauce i technice, ale stanowi także interesujące źródło informacji o społeczeństwie swojej epoki. W pracy podjęto się zadania zaobserwowania i opisanego ww. czynników celem stwierdzenia, jakie było ich oddziaływanie na pozostawiane na murach domów inskrypcje. Po wykonaniu szerokiej dokumentacji fotograficznej podjęto próbę przeanalizowania i interpretacji napisów zachowanych na fasadach kamienic w Krakowie, jako studium przypadku. Aby podkreślić zaobserwowane analogie dla porównania podano także wybiórczo przykłady inskrypcji odnalezionych w dużych ówczesnych centrach kulturowych, których wpływ widoczny jest w twórczości krakowskich architektów: w Paryżu, Wiedniu i we Lwowie. Jednocześnie nakreślono obraz rozwoju tych miast, roli architektury w społeczeństwie oraz rosnącego znaczenia budowniczych, którzy stali się twórcami nowoczesnych tkanek miejskich, w kształcie w zasadzie zachowanym aż do dzisiaj. Studium takie przedstawia drogi transferu pewnych idei, które były obecne w wielu miejscach jednocześnie i decydowały o kierunkach rozwoju ośrodków kulturotwórczych. Architektura domów jest wyrazem tych idei, a inskrypcje na ich fasadach stanowią jednocześnie źródło niosące mnogość znaczeń do odczytania i możliwej interpretacji.

21.03.2023 / 1
Krzysztof Dyjański